

Varkenssector op kruispunt

Gé Backus, PV

Met de presentatie van een drietal mogelijke toekomstbeelden voor de **varkenssector** is de tweede fase begonnen van het Nationaal Debat in de varkenssector. Nederland levert een kwalitatief goed varken maar brengt het in de afzet niet voldoende tot waarde.

Inleiding

De situatie in de Nederlandse varkenshouderij is verre van rooskleurig. De groei in de afzet is beperkt en er is sprake van overcapaciteit. Daarom is een kritische bezinning op zijn plaats. Om de discussie te ondersteunen zijn drie mogelijke toekomstbeelden voor het jaar 2005 uitgewerkt. Naast het autonome scenario is er een toekomstbeeld geschetst waarin vergaande samenwerking plaatsvindt en een model waarbij duurzaamheid centraal staat.

Deze drie modellen hebben betrekking op alle schakels in de keten: varkensbedrijven, toeleverende bedrijven, slachterijen, handel, uitsnijderijen, supermarkten en slagers.

In het onderzoek is, naast Nederland, bijzondere aandacht besteed aan Duitsland en Denemarken. Duitsland omdat het voor Nederland het belangrijkste afzetgebied is en Denemarken omdat het net als Nederland een belangrijke exporteur van varkensvlees is.

Uitgangspunten

De consumptie van varkensvlees in de Europese Unie neemt met 0,6 á 0,8% per jaar toe. De grootste stijging is in de zuidelijke lidstaten te verwachten.

De traditionele slager verliest terrein op het levensmiddelenkanaal. Naar verwachting zal in 2005 de verhouding op 70% - 30% komen te liggen ten gunste van de supermarkten.

Huidige situatie

De uitgangssituatie van de vermeeders en vleesvarkenshouders is zonder meer goed te noemen. De meeste bedrijven zijn modern en

grootschalig. De technische resultaten steken gunstig af bij de prestaties van varkenshouders in andere landen. Ook de uitgangspunten van de toeleverende industrie en de slachterijen is goed. Wel neemt in de toeleverende industrie de overcapaciteit toe en de Nederlandse slachterijen zijn over het algemeen verliesgevend.

Slachterijen kampen met sterke schommelingen in de prijs en in de aanvoer (zowel door een schommelend aanbod als door een schommelende vraag). Hierdoor is het moeilijk om redelijke marges te behalen en komen produktontwikkeling en binding met afnemers in de knel.

Nederland levert een kwalitatief goed varken. Tevens is de aanwezige kennis zodanig dat tegemoet kan worden gekomen aan de wensen van de afnemers. Ondanks deze goede uitgangspunten slaagt Nederland er niet in de markt goed te bewerken.

Drie scenario's

Drie modellen zijn uitgewerkt voor het jaar 2005: het autonome model, waarbij er niet gericht wordt ingegrepen in de structuur van de varkenshouderij, het samenwerkingsmodel waarbij er sprake is van een vergaande vorm van samenwerking en het duurzaamheidsmodel.

In het *autonome* model blijft de omvang van de primaire sector in 2005 ongeveer gelijk aan de situatie in 1993. Het aantal bedrijven met varkens daalt tot 15.500. Door toenemende milieukosten en het wegvallen van het voerkostenvoordeel verzwakt onze internationale concurrentiepositie. Samen met doorgaande structurele prijsverlagingen leidt dat tot een verslechtering van het inkomen. Het aantal binnenlandse slachtingen daalt met één miljoen stuks.

In het samenwerkingsmodel neemt de totale

exportwaarde in 2005 toe met 255 miljoen gulden. Daarnaast is er sprake van een rentabiliteitsverbetering van 125 miljoen. Dit is het resultaat van samenwerking tussen slachterijen en meer vaste relaties tussen fokkers, mesters en verwerkers.

In het *duurzaamheidsmodel* wordt ervan uitgegaan dat geen voedergrondstoffen van buiten de Europese Unie worden ingevoerd. In dit scenario worden in 2005 minder dieren gehouden dan nu. Bij een aangepaste structuur kunnen 17,5 miljoen vleesvarkens worden geproduceerd. Bij een dergelijk model moeten de bedrijven kunnen doorgroeien tot grote meermans-

ondernemingen. De milieulasten worden in dit model slechts in beperkte mate extra teruggedrongen.

Slot

De drie scenario's dienen ter ondersteuning van de discussie. Het hoeft niet zo te zijn dat persé één van de drie scenario's moet worden gekozen. Elk scenario heeft mogelijk goede elementen die kunnen worden gebruikt. Daarbij moeten de goede dingen die de Nederlandse varkenshouderij al heeft, behouden blijven. ■